

ОНА ТИЛИ ФАНИНИ КАСБГА YO'NALTIRGAN HOLDA TASHKIL ETISH

O'zbekiston tumani 2-son politexnikumi

ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi Y

o'ldasheva Dilnozaxon Muhammadjon qizi

Annotatsiya: Ona tili fanini kasbga yo'naltirgan holda tashkil etish zamonaviy ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biridir. Bu yo'nalish nafaqat o'quvchilarning ona tilini mukammal o'rganishiga, balki ularni kelajakda kasb tanlashda ona tilining amaliy qo'llanilishiga tayyorlashga xizmat qiladi. Ona tilini kasbga yo'naltirish orqali o'quvchilar tilni nazariy jihatdan o'rganish bilan birga, uni amaliy sohada, xususan, kasbiy muloqotda, yozma va og'zaki kommunikatsiyada qo'llash ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu esa ularning ijtimoiy va professional hayotda muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradi.

Kalit so'zlar: ona tili, dastur, kommunikatsiya, kasbiy yo'nalish, grammatik qoidalar, individual yondashuv, muloqot.

Ona tili fanini kasbga yo'naltirish jarayoni avvalo o'quv dasturini qayta ko'rib chiqishni talab etadi. Dasturda tilning nafaqat grammatik qoidalari, leksikasi, fonetikasi, balki uning turli kasblardagi qo'llanilishiga oid modullar kiritilishi zarur. Masalan, jurnalistika, huquqshunoslik, tibbiyot, ta'lim va boshqa sohalarda tilning o'ziga xos xususiyatlari, professional terminologiya va muloqot uslublari o'quvchilarga o'rgatilishi lozim. Shuningdek, o'quvchilarning kasbiy yo'nalishga mos keladigan yozma va og'zaki ishlarni bajarishlari uchun amaliy mashg'ulotlar tashkil etilishi muhimdir. Ta'lim jarayonida ona tili fanining kasbga yo'naltirilganligi o'qituvchilarning pedagogik mahoratini ham oshirishni talab qiladi. O'qituvchilar nafaqat til bilimlarini, balki kasbiy sohada tilning qo'llanilishi bo'yicha ham chuqur bilimga ega bo'lishlari

kerak. Ular o'quvchilarga kasbga oid matnlarni tahlil qilish, professional so'z boyligini o'rganish, turli kasblarda ishlatiladigan kommunikatsiya uslublarini o'rgatish orqali tilni amaliy qo'llashga yo'naltirishlari zarur. Shu bilan birga, o'qituvchilar zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanib, interaktiv metodlar orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirishi mumkin.[1]

Ona tili fanini kasbga yo'naltirishda amaliyotning o'rne katta. O'quvchilarni kasbiy muhitga yaqinlashtirish, ularni turli kasb sohalarida tilni qo'llashga o'rgatish uchun amaliy mashg'ulotlar, stajirovkalar va loyihalar tashkil etilishi lozim. Masalan, jurnalistika sohasida o'quvchilar matbuot uchun maqolalar yozish, intervyu olish bo'yicha ko'nikmalarini rivojlantirishi mumkin. Huquqshunoslikda esa hujjatlarni tayyorlash, yuridik matnlarni tahlil qilish bo'yicha ishlar bajarilishi mumkin. Bu kabi amaliy ishlar o'quvchilarga tilni kasbiy faoliyatda samarali qo'llash imkonini beradi. Shuningdek, ona tilini kasbga yo'naltirishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Til orqali o'z fikrini aniq va ravon ifoda eta olish, turli kasbiy vazifalarni bajarishda ijodiy yondashuvni qo'llash kasbiy muvaffaqiyatning asosiy omillaridan biridir. Shu bois, o'quvchilarga turli yozma ishlar, taqdimotlar, munozaralar va boshqa ijodiy vazifalar berish orqali ularning til ko'nikmalarini yanada oshirish mumkin. Bu jarayonda o'qituvchilar o'quvchilarning qobiliyatlarini aniqlab, ularni rivojlantirishga yo'naltirishi lozim. Ona tili fanini kasbga yo'naltirishda o'quvchilarni mustaqil ishlashga o'rgatish ham muhimdir. Mustaqil o'rganish va izlanish orqali o'quvchilar tilni chuqurroq o'zlashtiradi, kasbiy sohadagi til materiallarini o'zlashtirishda mustaqil yondashuvni rivojlantiradi. Bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida mustaqil va samarali ishlashlariga yordam beradi. Mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirish uchun o'quvchilarga ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish, kasbga oid mavzularda tadqiqotlar olib borish imkoniyatlari berilishi kerak.[2]

Ta'lim muassasalarida ona tili fanini kasbga yo'naltirishda o'quvchilarning qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olish zarur. Har bir o'quvchining qobiliyati, qiziqish sohalari va kelajakdagi kasb maqsadlari turlicha bo'ladi. Shu bois, ta'lim jarayonida individual yondashuvni qo'llash, o'quvchilarga turli kasb yo'nalishlari bo'yicha tanlov imkoniyatlarini berish muhimdir. Bu o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi va ularni kasbga tayyorlash jarayonini samaraliroq qiladi. Ona tilini kasbga yo'naltirishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish ham katta ahamiyatga ega. Internet resurslari, elektron darsliklar, interaktiv platformalar va boshqa texnologiyalar o'quvchilarga tilni yanada qiziqarli va samarali o'rganish imkonini beradi. Shuningdek, onlayn kurslar, videodarslar va virtual amaliyotlar orqali o'quvchilar kasbiy til ko'nikmalarini mustahkamlashlari mumkin. Bu esa ta'lim jarayonini yanada innovatsion va zamonaviy qiladi. Ona tili fanini kasbga yo'naltirishda ota-onalar va jamiyatning ham roli katta. Ular o'quvchilarning til o'rganish jarayoniga qiziqishini qo'llab-quvvatlashi, kasb tanlashda ona tilining ahamiyatini tushuntirishi zarur. Jamiyatda ona tilining kasbiy sohada qo'llanilishi, uning nufuzini oshirish bo'yicha targ'ibot ishlari olib borilishi kerak. Bu orqali o'quvchilar tilni nafaqat maktabda, balki hayotda ham muhim vosita sifatida qabul qiladilar. Ona tili fanini kasbga yo'naltirishning natijasi sifatida o'quvchilar nafaqat ona tilini mukammal biladigan, balki uni kasbiy faoliyatda samarali qo'llay oladigan mutaxassislar sifatida shakllanadi. Bu esa mamlakatning madaniy va iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Til va kasb bir-birini to'ldiruvchi tushunchalar bo'lib, ularni birlashtirish ta'lim sifatini oshirish va yoshlarning kelajagini ta'minlashda muhim omildir.[3]

Xulosa:

Shunday qilib, ona tili fanini kasbga yo'naltirilgan holda tashkil etish ta'limning zamonaviy talablariga javob beruvchi, o'quvchilarni kelajakda muvaffaqiyatli kasbiy faoliyatga tayyorlaydigan samarali yo'nalishdir. Bu yo'nalishni rivojlantirish uchun

o'quv dasturlari, o'qituvchilar malakasi, amaliyot imkoniyatlari, zamonaviy texnologiyalar va jamiyatning qo'llab-quvvatlashi muhim ahamiyatga ega. Ana shunday yondashuv orqali ona tilining nafaqat madaniy, balki kasbiy ahamiyatini ham oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shodmonova Munira Burxonovna. "Ona tili va adabiyot o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini rivojlantirish texnologiyalari". Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2021.
2. Rafiyev A., Ulomova N.G. "Ona tili va adabiyot". Toshkent: "O'qituvchi" nashriyoti, 2023.
3. "Kasbga yo'naltirishning ilmiy-pedagogik asoslari". Namangan: "Namangan universiteti nashriyoti", 2024.
4. Xolmatov S. "Kasbga yo'naltirishning zamonaviy usullari". Toshkent: "Ziyo" nashriyoti, 2022.
5. Abdullayeva D. "Til va adabiyot ta'limi: Interfaol metodlar". Toshkent: "Sharq" nashriyoti, 2019.
6. Qodirov B. "Ona tili fanini kasbiy yo'nalishda o'qitish metodikasi". Samarqand: "Samarqand universiteti nashriyoti", 2023.
7. Tursunova M. "Kasbga yo'naltirilgan ona tili ta'limi: nazariya va amaliyot". Buxoro: "Buxoro nashriyoti", 2022.
8. Islomov J. "Ona tili va kasbiy kommunikatsiya". Toshkent: "Yangi asr avlodi" nashriyoti, 2024.